

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ НАДАННЯ ПОСЛУГ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

М.С. Андрощук

І.О. Дейнега, канд. екон. наук, доцент

Рівненський державний гуманітарний університет

Сьогоднішні реалії розвитку національної економіки дозволяють стверджувати про нестабільність розвитку факторів макросередовища, падіння платоспроможного попиту, підвищення вимог споживачів до якості товарів та послуг, зростання інтенсивності конкуренції. За таких умов посилення інтеграційних процесів, що теж властиве економіці нашої держави, ще більше загострює негативний вплив всіх перелічених факторів на діяльність суб'єктів господарювання, підвищує рівень їх відповідальності за якість планування власної діяльності як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі.

Стосується ця теза і освітньої сфери, в першу чергу її вищої ланки, де в останній час держава приклала максимальних зусиль, щоб дистанціюватись від управління освітніми організаціями, в першу чергу в сфері їх фінансування. Підвищення рівня фінансової автономії вимагає від освітніх організацій використання нових методів в управлінні ними. Важливим при цьому є вивчення закордонного досвіду, адаптування його до вітчизняних реалій і впровадження найбільш ефективних заходів у діяльність вітчизняних закладів освіти.

На думку польських науковців, інструментом, який дозволяє поліпшити якість освіти є використання внутрішньої системи контролю якості. Вона повинна застосовуватися на всіх етапах і аспектах навчального процесу, проведеного на різних факультетах і в університетах [1, с. 217].

Сприяти стабілізації фінансових можливостей освітніх закладів вищої ланки може розширення їх цільових ринків, зокрема за рахунок включення в них закордонного сегменту. В майбутньому потрібно інтенсифікувати інформаційну роботу за кордоном, щоб переконати потенційних студентів у безпечності навчання в Україні. Для української вищої освіти розширення експорту освітніх послуг вигідне, як з економічної точки зору, так і з точки зору підвищення якості освіти [2].

Для підвищення фінансової безпеки освітніх закладів важливим є також розширення частки приватних джерел у фінансуванні їх діяльності. Зокрема, можливим є застосування досвіду американських ВНЗ, які з цією метою застосовують ендаумент-фонди, що формуються за рахунок пожертвувань приватних осіб, благодійних організацій, асоціацій випускників, професійних асоціацій тощо [3].

Важливим для стабілізації ситуації на ринку освітніх послуг вищої школи є встановлення тісних комунікаційних зв'язків між споживачами освітніх послуг, освітнім закладом та працевластцями. Як засвідчують польські джерела, для працевластців особливо важливими є знання іноземних мов і комп'ютерна грамотність. Серед особистісних рис претендентів на роботу найбільш важливими вважається системне мислення, легкість адаптації до нової ситуації, холоднокровність у стресових ситуаціях і ефективність. Також високо цінується працевластцями досвід практичної діяльності [1, с. 214].

Тенденції падіння кількості абітурієнтів, які присутні на ринку освітніх послуг вищої школи в Україні, однаковою мірою властиві і польським освітнім закладам. Польські науковці вважають, що у найближчій перспективі значна частина економічно слабких приватних університетів не зможе покрити поточні витрати виручки від плати за навчання і буде змушена почати процес консолідації з більш сильними університетами або зупинити набір студентів. Крім того, державні університети, особливо ті, хто ризикне зазнати високі постійні витрати у зв'язку з впровадженням нових засобів навчання, будуть змушені раціоналізувати навчання і наукові дослідження [1, с. 214].

У 2015 році на підставі спільної доповіді Ради і Комісії із реалізації стратегічних рамок європейського співробітництва в галузі освіти і професійної підготовки були прийняті «Нові пріоритети для європейського співробітництва в галузі освіти і професійної підготовки» (ЕТ-2020). До цих нових пріоритетних областей віднесли: 1) адекватні та високоякісні знання, навички та компетенції, набуті в процесі навчання впродовж усього життя, з акцентом на результатах навчання, що сприяють зайнятості, інновації, активній громадянській позиції та добробуту; 2) інклюзивну освіту, рівні права, рівність, відсутність дискримінації і заохочення цивільних компетенцій; 3) відкриту і інноваційну освіту та підготовку кадрів, заснованих на використанні досягнень цифрової ери;

- 4) підтримку вчителів, викладачів, керівників освітніх закладів та іншого освітнього персоналу;
5) прозорість і перевірку навичок і кваліфікації з метою сприяння розвитку в галузі освіти та професійної мобільності; б) стійкі інвестиції, якість і ефективність системи освіти і навчання [4].

Перелік посилань:

1. Ciechomski W. Systemowe uwarunkowania podnoszenia jakości kształcenia menedżerów / W. Ciechomski // *Marketing i Rynek*. – 2014. – № 8. – p. 214-223.
2. Лозовий В. С. Україна на міжнародному ринку освітніх послуг вищої освіти [Електронний ресурс] : аналіз. записка / В. С. Лозовий ; Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1695/>
3. Юрга В. А. Структура і механізми фінансування системи вищої професійної освіти як умова інноваційного розвитку вищої школи (російський і зарубіжний досвід) [Електронний ресурс] / В. А. Юрга. – Режим доступу : www.fa.ru/institutes/efo/science/Documents/Yorga%20статья.pdf
4. Statystyki dotyczące kształcenia i szkolenia na szczeblu regionalnym. Kształcenie i szkolenie. Wspieranie kształcenia i szkolenia w Europie i poza jej granicami [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_pl

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ПІДґРУНТІ ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ

К.П. Болдовська, канд. екон. наук, доцент

К.О. Попкова, канд. екон. наук, доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

В умовах трансформації парадигми індустріального капіталізму у парадигму інформаційної економіки, економіки знань, міжнародна конкуренція країн в економічній сфері зводиться до конкуренції у сфері науки і високих технологій, і, як наслідок, до конкуренції у сфері підготовки і використання кваліфікованих кадрів. Це обумовлює необхідність перебудови і модернізації діючої системи функціонування і розвитку освітніх закладів відповідно до вимог сучасності.

У світі накопичено значний і різноманітний досвід підготовки фахівців економічного профілю для економіки інноваційного типу, який (досвід) необхідно і корисно відслідковувати і використовувати у вищих навчальних закладах України при підготовці економістів. При цьому напрями вдосконалення підготовки економістів в Україні мають узгоджуватися зі світовими тенденціями розвитку економічної освіти та практикою кращих університетів світу.

Аналіз та узагальнення різних інформаційних джерел дозволяють виділити такі напрями підвищення якості підготовки фахівців з економіки, які слід враховувати в усіх університетах України, що готують кадри економістів:

– фундаменталізація, науковомісткість економічної освіти. Цьому напрямку приділяють значну увагу у вищих навчальних закладах на всіх континентах, оскільки поширення і поглиблення фундаментальної підготовки за одночасного скорочення обсягу загальних дисциплін дає змогу підготувати соціально захищеного, конкурентоспроможного фахівця з високим рівнем інтелектуального, творчого потенціалу, наукової культури мислення і діяльності;

– запровадження принципів компетентнісного навчання, що передбачає виховання у студента готовності й уміння застосувати набуті знання в практичній діяльності. В багатьох закордонних університетах, особливо у ВНЗ США, використовуються проектні технології навчання за методом «освіта через практику», а також кейс-технології й інші інноваційні технології навчання. Важливим моментом є запрошення для проведення занять успішних підприємців;

– індивідуалізація навчання. Навчання з поглибленою індивідуальною складовою в університетах світу називається продуктивним навчанням. У світі накопичено значний арсенал форм, методів, заходів і способів індивідуалізації навчального процесу, які дозволяють забезпечити самореалізацію студента, повний розвиток його здібностей та інтелекту;

– упровадження інтегрованих магістерських програм, що спираються на різні галузі знань. Наприклад, економісти, особливо керівники вищої ланки, у своїй практичній діяльності стикаються з питаннями менеджменту, фінансів, бухгалтерського обліку, зовнішньоекономічної діяльності. Тому економісти повинні мати ґрунтовну підготовку з декількох спеціальностей. З цією метою широке розповсюдження в університетах світу набули програми MBA (Master of Business Administration), які забезпечують всебічну підготовку спеціалістів до діяльності в умовах реальної економіки.

Таким чином, узагальнення міжнародного досвіду підготовки фахівців з економіки дозволяє стверджувати про неможливість ефективного реформування системи вищої освіти без інтеграції освіти, науки і бізнесу за керівної ролі держави.